

Sygn. XXV C 2940/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Anna Pogorzelska
Protokolant:	stażysta Dominika Minasiewicz

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2019 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy

z powództwa M. Z. i D. Z.

przeciwko (...) Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powodów M. Z. i D. Z. solidarnie na rzecz pozwanego (...) Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w (...) z siedzibą w W. kwotę 10 817 zł (dziesięć tysięcy osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt XXV C 2940/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 19 czerwca 2018 r., skierowanym przeciwko pozwanemu (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W., powodowie M. Z. i D. Z. wnieśli o orzeczenie, że umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. zawarta pomiędzy M. Z. i D. Z. a (...) S.A. Spółka akcyjna oddział w (...), którego następcą prawnym jest pozwanemu (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. jest nieważna, a ewentualnie, że postanowienia:

- § 2 ust. 1 umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. w brzmieniu: „Kredyt jest indeksowany do waluty obcej (...)

- § 7 ust. 4 regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) w brzmieniu: „W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu wyrażone jest w walucie obcej i obliczane według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, saldo zadłużenia z tytułu kredytu obliczane jest według kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych transz. Aktualne saldo zadłużenia w walucie kredytu Kredytobiorca otrzymuje listownie na podstawie postanowień § 11.”

- § 9 ust. 2 regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) w brzmieniu: „W przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej:

1) raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 1, według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu;

2) jeżeli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności spłaty raty kredytu.”

- § 1 ust. 1 aneksu nr (...) do umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. w brzmieniu: „Strony postanawiają, iż spłata udzielonego Kredytobiorcy kredytu indeksowanego do waluty obcej następowała będzie w walucie obcej CHF, do której kredyt jest indeksowany, z zastrzeżeniem poniższych postanowień.”

- § 1 ust. 4 aneksu nr (...) do umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. w brzmieniu: „Raty spłaty kredytu pobierane są z rachunku bankowego w walucie CHF, określonego w § 6 niniejszego Aneksu, zgodnie z obowiązującym harmonogramem. Kwota w walucie obcej pobierana każdorazowo z rachunku bankowego na poczet spłaty kredytu powoduje pomniejszenie o tę samą sumę kwotę zadłużenia z tytułu kapitału i odsetek wyrażonego w walucie obcej, ewidencjonowanego na rachunku kredytowym.”

- § 3 aneksu nr (...) do umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. w brzmieniu: „Bank zastrzega sobie prawo do zaspokajania należności Banku wynikających z Umowy z obydwu rachunków bankowych służących do obsługi kredytu, tj. rachunku bankowego prowadzonego w złotych i rachunku bankowego prowadzonego w walucie CHF. W przypadku zaspokojenia należności innych niż raty kredytu i wyrażonych w złotych, z rachunku Kredytobiorcy w walucie CHF do przeliczenia waluty stosuje się kurs kupna danej waluty obcej, zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień zaspokojenia należności Banku.”

z uwagi na ich niedozwolony charakter nie wiążą powodów. Jednocześnie powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powodowie wskazali, że w ich ocenie przedmiotowa umowa kredytu jest nieważna na podstawie art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 k.c. z uwagi na fakt, że świadczenia należne bankowi od kredytobiorcy nie zostały określone w umowie w sposób stanowczy i konkretny, ale w taki sposób, który umożliwi kształtowanie ich wielkości przez sam bank poprzez jego arbitralne decyzje, na które kredytobiorca nie ma żadnego wpływu, co jest sprzeczne z naturą stosunku zobowiązaniowego. Zdaniem powodów, klauzula waloryzacyjna powinna precyzyjnie określać zasady i metody ustalania wartości kursu waluty obcej, do której kredyt jest indeksowany. Wskazali, że w umowie zawartej przez strony postępowania nie wskazano kryteriów kształtowania kursu, zaś umowa i regulamin posługują się pojęciami ogólnikowymi i niedookreślonymi. Umowa nie precyzuje przesłanek dopuszczalności zmiany kursu i nie zapewnia wymaganego w stosunkach z konsumentami poziomu rzetelności i obiektywności mechanizmu jego zmiany. W umowie nie wskazano także metodologii wyceny waluty, do której kredyt jest indeksowany. W ocenie powodów wskazane przez nich klauzule umowne i regulaminowe są postanowieniami abuzywnymi i jako takie nie wiążą powodów.

Powodowie podnieśli także, że posiadają interes prawny w ustaleniu, ponieważ skierowane przez nich do pozwanego banku wezwanie do zaprzestania stosowania zaskarżonych postanowień, pozostało bez odpowiedzi. Postanowienia te wpływają natomiast na obecną i przyszłą sytuację finansową powodów, ponieważ wciąż spłacają oni kredyt przy zastosowaniu postanowień waloryzujących kredyt do CHF. Powodowie mogliby żądać zwrotu rat już spłaconych, ale nie ma takiej możliwości co do rat przyszłych, w związku z czym pełną ochronę zapewni powodom wyłącznie powództwo o ustalenie. (pозew – k. 5-8)

W odpowiedzi na pozew, pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od strony powodowej na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego oraz kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że zawierając przedmiotową umowę kredytową, strona powodowa była świadoma ryzyka kursowego, a przede wszystkim faktu wpływu kursu waluty na wysokość zobowiązania wobec pozwanego oraz wysokość raty. Przed podpisaniem umowy, powodowie dwukrotnie złożyli bowiem pisemne oświadczenie w tym zakresie. W ocenie pozwanego, kurs walut i jego zmienność jest okolicznością powszechnie znaną, zaś trudność może dotyczyć jedynie prognozowania kierunku i zakresu jego zmiany. Nie oznacza to jednak braku poinformowania i świadomości takiej możliwości. Pozwany podkreślił przy tym, że w momencie zawierania przedmiotowej umowy kredytowej, kredyt indeksowany do waluty obcej był znacznie korzystniejszy ekonomicznie (tańszy) dla kredytobiorców niż kredyt złotówkowy. Zdaniem pozwanego, brak jest podstaw do przyjęcia, aby powodowie zostali zwolnieni z odpowiedzialności podejmowanych przez siebie decyzji gospodarczych, zaś całe ryzyko związane z umową kredytową i jej koszt przerzucić na pozwanego. W jego ocenie, rozstrzygnięcie oczekiwane przez powodów spowodowałoby preferencyjne traktowanie ich w stosunku do kredytobiorców kredytów złotówkowych. Pozwany podkreślił przy tym, że indeksacja kredytu to nic innego jak umowna klauzula waloryzacyjna w myśl art. 358¹ § 2 k.c.

Pozwany podniósł, że klauzule indeksacyjne nie są sprzeczne z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Podkreślił, że wykształcona w praktyce obrotu konstrukcja kredytu indeksowanego jest umową kredytu w rozumieniu prawa bankowego, a waloryzacja stanowi jedynie dodatkową klauzulę uzgodnioną między stronami zgodnie z zasadą swobody umów. Pozwany podał także, że kredyt indeksowany do CHF polega na tym, że kwota kredytu jest w umowie określona w złotych polskich z zastrzeżeniem, że w momencie wypłaty ta kwota kredytu zostanie przeliczona na franki szwajcarskie i tak przeliczona kwota we frankach będzie podlegała spłacie. Nieprawdziwe są zatem twierdzenia powodów, że są oni zobowiązani do zwrotu świadczenia wyższego niż otrzymane, gdyż przy kredytach indeksowanych do franka szwajcarskiego, kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu dokładnie takiej samej ilości franków, których równowartość otrzymał. Tak ujęta klauzula indeksacyjna stanowi klauzulę waloryzacyjną, gdyż strony zastrzegły, że wysokość kwoty do spłaty zostanie ustalona w oparciu o miernik jakim jest frank szwajcarski, a zatem zgodnie z art. 358¹ § 2 k.c. W ocenie pozwanego, okoliczność, że umowy kredytowe zawierające klauzule indeksacyjne nie są sprzeczne z prawem potwierdził również sam ustawodawca w ustawie z dnia 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy prawo bankowe i innych ustaw, mocą której umożliwiono spłatę kredytów waloryzowanych bezpośrednio w walucie waloryzacji. Pozwany wskazał, że umowa nie narusza zasady oznaczoności świadczenia, a nadto, że dla powstania stosunku zobowiązaniowego nie jest konieczne ścisłe oznaczenie świadczenia przez strony.

Niemniej jednak, w ocenie pozwanego nawet gdyby indeksacja dotycząca ustalania kursów kupna i sprzedaży waluty według tabeli banku uznana została za nieprawidłową, to strony pozostałyby związane umową w pozostałym zakresie. Kredyt pozostałby kredytem indeksowanym, zaś wskazane nieprawidłowości wiązałyby się jedynie z nienależytym wykonaniem zobowiązania przez pozwanego i jego ewentualną odpowiedzialnością kontraktową w tym zakresie. Pozwany zważył również, że dla oceny rozeznania i świadomości powodów co do warunków zawieranej umowy, należy wziąć pod uwagę również fakt posiadania przez nich wyższego wykształcenia, prowadzenie działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej oraz uprzednie zaciągnięcie już kredytu w pozwanym banku. Zdaniem pozwanego brak również podstaw do przyjęcia, aby kwestionowane postanowienia umowy i regulaminu nie zostały indywidualnie uzgodnione z powodami. Powodowie mieli bowiem możliwość wyboru rodzaju kredytu jaki zaciągają. Pozwany podniósł nadto, że ustalane przez niego kursy walut zawarte w Tabelach kursowych mają charakter rynkowy, gdyż ustalane są w oparciu o niezależne od niego globalne wskaźniki rynkowe. Wskazał, że ustalane przez niego kursy walut są uwzględniane przez NBP przy ustalaniu kursu średniego. Pozwany podkreślił także, że w aneksie do umowy kredytowej z dnia 14 marca 2014 r. strony postanowiły, że spłata kredytu następować będzie w walucie obcej CHF, w związku z czym wyeliminowane zostały postanowienia zawarte w § 7 ust. 4 i § 9 ust. 1 i 2 regulaminu. Od tego też momentu nie sposób mówić o jakiegokolwiek niepewności co do zasad spłaty kredytu. (odpowiedź na pozew – k. 35-48)

Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2018 r. zawieszono postępowanie w sprawie na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. oraz podjęto postępowanie z udziałem po stronie pozwanej (...) Bank (...) z siedzibą w W. – (...) Bank (...) (Spółka akcyjna) Oddział w (...), jako następcą prawnym dotychczasowego pozwanego. (k. 277)

Strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska w dalszym toku postępowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 2008 r. powodowie M. Z. i D. Z. chcieli poprawić swoje warunki mieszkaniowe. W tym celu planowali kupić działkę i wybudować na niej dom. Powodowie byli wówczas w kilku bankach ((...), (...), (...)), jednak nie mieli oni zdolności kredytowej na zaciągnięcie kredytu w złotych. (...) S.A. (...) zaoferował im udzielenie kredytu we frankach. Tylko (...) S.A. odpowiedział na potrzeby powodów. (zeznania powoda M. Z. – k. 287v-288v, zeznania powódki D. Z. – k. 289v)

W dniu 14 maja 2009 r. M. Z. i D. Z. złożyli w oddziale Banku wnioski o udzielenie im kredytu hipotecznego w kwocie 450.000 zł, na okres kredytowania 480 miesięcy, wskazując jako walutę kredytu CHF. Jako cel kredytu powodowie podali zakup działki oraz refinansowanie poniesionych wydatków na cele mieszkaniowe. (wniosek o kredyt hipoteczny – k. 72-74)

Jednocześnie z wnioskiem powodowie złożyli oświadczenie, że zostali zapoznani przez pracownika Banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej, oraz, że:

- będąc w pełni świadomi ryzyka kursowego, rezygnują z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych i dokonują wyboru kredytu indeksowanego do waluty obcej,
- znane im są postanowienia Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej,
- zostali poinformowani, iż aktualna wysokość kursów waluty obcej dostępna jest w placówkach Banku.

Powodowie oświadczyli również, że są świadomi, że:

- ponoszą ryzyko kursowe związane z wahaniami kursów waluty, do której indeksowany jest kredyt,
- ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem Banku wynikającego z umowy o kredyt oraz na wysokość rat kredytu
- kredyt zostanie wypłacony w złotych na zasadach określonych w Regulaminie
- saldo zadłużenia kredytu wyrażone jest w walucie obcej,
- raty kredytu wyrażone są w walucie obcej i podlegają spłacie w złotych na zasadach określonych w Regulaminie. (oświadczenie – k. 76)

Decyzją kredytową z dnia 4 lipca 2008 r., (...) przyznał powodom kredyt na wnioskowanych przez nich warunkach. (decyzja kredytowa – k. 78)

W dniu 14 lipca 2008 r. powodowie złożyli nadto pisemne oświadczenie, że zostali zapoznani przez pracownika Banku z kwestią ryzyka zmiany stopy procentowej oraz że są świadomi ponoszenia ryzyka zmiany stopy procentowej, która ma wpływ na wysokość zobowiązania względem Banku wynikającego z wnioskowanego kredytu oraz na wysokość rat spłaty kredytu. Ponownie oświadczyli oni także, że:

- zostali zapoznani przez pracownika Banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej

- będąc w pełni świadomi ryzyka kursowego, rezygnują z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych i dokonują wyboru kredytu indeksowanego do waluty obcej,
- znane im są postanowienia Umowy o kredyt hipoteczny i Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej,
- zostali poinformowani, iż aktualna wysokość kursów waluty obcej dostępna jest w placówkach Banku.

Oświadczyli także, że są świadomi, iż:

- ponoszą ryzyko kursowe związane z wahaniami kursów waluty, do której indeksowany jest kredyt,
- ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem Banku wynikającego z umowy o kredyt oraz na wysokość rat kredytu
- kredyt zostanie wypłacony w złotych na zasadach określonych w Regulaminie
- saldo zadłużenia kredytu wyrażone jest w walucie obcej,
- raty kredytu wyrażone są w walucie obcej i podlegają spłacie w złotych na zasadach określonych w Regulaminie. (oświadczenie – k. 89)

W dniu 10 lipca 2008 r. powodowie M. Z. i D. Z. jako kredytobiorcy zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank (...) z siedzibą w W. – (...) Bank (...) (Spółka akcyjna) Oddział w (...) S.A. Spółka akcyjna Oddział w (...) jako kredytodawcą, umowę o kredyt hipoteczny nr (...), na podstawie której Bank udzielił kredytobiorcom kredytu indeksowanego do waluty obcej CHF w kwocie 450.000 zł na zakup działki i refinansowanie poniesionych wydatków na cele mieszkaniowe, na okres 480 miesięcy. Jako zabezpieczenie spłaty kredytu ustanowiono m.in. hipotekę kaucyjną na nieruchomości. (§ 1, 2, 7 umowy o kredyt hipoteczny k. 12-14)

Zgodnie z § 3 ust. 1 umowy kredytowej, kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia umowy wynosiła 4,15167 % w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem postanowień Regulaminu w zakresie ustalania wysokości oprocentowania. W umowie wskazano, że zmienna stopa procentowa ustalana jest jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) oraz stałej marży Banku w wysokości 1,35 punktów procentowych (§ 3 ust. 2). Postanowiono także, że oprocentowanie kredytu ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF), przy czym szczegółowe zasady ustalania wysokości oprocentowania oraz zasady jego zmiany znajdują się w Regulaminie (§ 3 ust. 3). W świetle umowy, raty kredytu oraz inne należności związane z kredytem pobierane są z rachunku bankowego wskazanego w treści pełnomocnictwa stanowiącego załącznik do umowy. Kredytobiorca zobowiązany jest do utrzymywania wystarczających środków na ww. rachunku, uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej (§ 6 ust. 6). (umowa o kredyt hipoteczny – k. 12-14)

Stosownie do § 4 ust. 1 Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...), który stanowi załącznik do umowy z dnia 10 lipca 2008 roku, kredyt udzielany jest w złotych. Na wniosek wnioskodawcy Bank udziela kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej wnioskodawca wnioskuje o kwotę kredytu wyrażoną w złotych, z zaznaczeniem, iż wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej. Zgodnie z § 7 ust. 4 Regulaminu, w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz. Saldo zadłużenia z tytułu kredytu wyrażone jest w walucie obcej i obliczane według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, saldo zadłużenia z tytułu kredytu obliczane jest według kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych transz. Informacje o aktualnym saldzie zadłużenia w walucie kredytu, kredytobiorca otrzymuje listownie na podstawie postanowień (§ 11 ust. 3) (Regulamin kredytu hipotecznego k. 15-19)

Zgodnie z § 9 ust. 1 Regulaminu, raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego Kredytobiorcy, prowadzonego w złotych, wskazanego w umowie. W myśl § 9 ust. 2 Regulaminu, w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej: 1) raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego Kredytobiorcy prowadzonego w złotych, według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu; 2) jeśli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. W myśl § 14 ust. 1 Regulaminu, na zasadach w nim określonych Bank na wniosek Kredytobiorcy może wyrazić zgodę na zmianę waluty kredytu. (Regulamin kredytu hipotecznego k. 15-19)

Przed podpisaniem umowy, powodowie otrzymali wszelkie dokumenty. Zapoznali się oni z umową i załącznikami oraz i podpisali je. Pracownik Banku odpowiadał na wszystkie ich pytania. Mówił im, że cena kredytu może trochę wzrosnąć, ale że frank jest stabilny. Powodowie nie pytali co oznacza indeksacja. Nie pytali również na jakiej podstawie wylicza się kurs franka. Wiedzieli oni, że Bank stosuje własne tabele kursu walut. Powodowie byli świadomi, że jeżeli kurs wzrośnie to rata również. Powodowie nie zastanawiali się jak poradzą sobie, gdy kurs franka wzrośnie. (zeznania powoda M. Z. – k. 288-289, zeznania powódki D. Z. – k. 289-289v)

W dniu 14 marca 2014 roku, na skutek złożonej przez Kredytobiorców dyspozycji zmiany sposobu spłaty kredytu indeksowanego do waluty obcej CHF, zawarto aneks nr (...) do umowy o kredyt hipoteczny z dnia 10 lipca 2008 roku. W § 1 ust. 1 aneksu strony postanowiły, że spłata udzielonego Kredytobiorcy kredytu indeksowanego do waluty obcej, będzie następowała w walucie obcej CHF, do której kredyt jest indeksowany. Zgodnie z § 1 ust. 4 aneksu, raty spłaty kredytu pobierane będą z walutowego rachunku bankowego Kredytobiorców w walucie CHF, zgodnie z obowiązującym harmonogramem. Kwota

w walucie obcej pobrana każdorazowo z rachunku bankowego na poczet spłaty raty kredytu powoduje pomniejszenie o tę samą kwotę zadłużenia z tytułu kapitału i odsetek wyrażonego w walucie obcej, ewidencjonowanego na rachunku bankowym. (aneks nr (...) z dnia 14 marca 2014 r. – k. 21-22).

Od maja/czerwca 2014 r. powodowie spłacają raty kredytowe w CHF. (zeznania powoda M. Z. – k. 288)

Powodowie nie liczyli, ile kosztowałyby ich kredyt w złotych. (zeznania powoda M. Z. – k. 306)

Pismem z dnia 5 maja 2018 r. powodowie wezwali pozwanego do zaniechania stosowania niedozwolonych postanowień umowy o kredyt hipoteczny w zakresie indeksacji kwoty kredytu do CHF. Pismo to pozostało jednak bez odpowiedzi pozwanego. (pismo z dnia 5 maja 2018 r. – k. 23-25)

Na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy (...) S.A. z dnia 14 listopada 2012 roku i uchwały zarządu (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. doszło do przejęcia spółki, która udzieliła kredytu w trybie art. 492 § 1 k.s.h. przez (...) Bank S.A., który wstąpił we wszystkie prawa i obowiązki (...) S.A.

W dniu 3 listopada 2018 r, doszło do przejęcia (...) Bank (...) S.A z siedzibą w W. w trybie połączenia transgranicznego przez (...) Bank (...) z siedzibą w W. - (...) Bank (...) z siedzibą w W. który od tego dnia prowadzi w (...) działalność związaną z nabytymi prawami i obowiązkami w formie oddziału pod nazwą (...) Bank (...) z siedzibą w W. - (...) Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w (...). (odpis aktualny z rejestru przedsiębiorców KRS k. 53-66; plan podziału – k. 209 i nast.; załącznik do planu podziału – k. 2018 i nast.k., postanowienie – k. 236;odpis aktualny z rejestru przedsiębiorców KRS – k. 201 i nast., wyciąg – k. 252v i nast.)

Sąd dokonał następującej oceny dowodów:

Podstawę ustaleń faktycznych w rozpoznawanej sprawie stanowiły wskazane powyżej dokumenty zgromadzone w aktach sprawy oraz przesłuchanie powodów M. Z. i D. Z. w charakterze strony.

Sąd co do zasady dał wiarę przedstawionym w niniejszej sprawie dowodom w postaci dokumentów. W ocenie Sądu brak jest podstaw do podważania zawartości lub autentyczności dokumentów uznanych przez Sąd za wiarygodny materiał dowodowy. Zgromadzone dokumenty nie pozostawały ze sobą w sprzeczności, zaś ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy nie została skutecznie zakwestionowana przez żadną ze stron postępowania.

Sąd dał również wiarę zeznaniom powodów, oceniając je jako logiczne, spójne, zgodne i korespondujące z pozostałym materiałem dowodowym.

Powyższe dowody we wskazanym zakresie wzajemnie się uzupełniają i potwierdzają, w zestawieniu ze sobą tworzą spójny stan faktyczny. Tym samym w ocenie Sądu brak jest przesłanek do odmówienia im mocy dowodowej w zakresie, w jakim stanowiły podstawę poczynienia ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Na rozprawie w dniu 5 lutego 2019 r. Sąd oddalił wniosek strony pozwanej o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka A. S. (1), z uwagi na to, że A. S. (1) pełni obecnie funkcję Zastępcy Dyrektora Generalnego pozwanego (...) Bank (...) z siedzibą w W. – (...) Bank (...) (Spółka akcyjna) Oddział w (...) i w jego imieniu udziela on pełnomocnictw procesowych. Tym samym, w ocenie Sądu wobec zmiany powyższych okoliczności faktycznych, A. S. (2) nie może być obecnie przesłuchiwany w charakterze świadka, a jedynie w charakterze osoby reprezentującej pozwanego (przesłuchanie w charakterze strony), o co strona pozwana nie wnosiła.

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu, powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, w związku z czym podlegało oddaleniu w całości.

W sprawie niniejszej powodowie dochodzili ustalenia na podstawie art. 189 k.p.c., że umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. zawarta pomiędzy nimi jako kredytobiorcami a poprzednikiem prawnym pozwanego jako kredytodawcą jest nieważna, a ewentualnie, że nieważne jako abuzywne są wyszczególnione przez powodów postanowienia ww. umowy kredytowej, regulaminu kredytu hipotecznego oraz aneksu nr (...) do umowy kredytowej.

W tym miejscu po pierwsze wskazania wymaga to, że stan faktyczny sprawy co do zasady był niesporny pomiędzy stronami postępowania. Przede wszystkim bezspornym było, że powodowie, w związku powzięciem zamiaru zakupu działki w celu wybudowania na niej domu, podjęli decyzję o zaciągnięciu kredytu na ten cel. Powodowie nie mieli jednak zdolności kredytowej niezbędnej do zaciągnięcia kredytu złotówkowego. Poprzednik prawny pozwanego – (...) S.A. Spółka akcyjna Oddział w (...) był jedynym, który odpowiedział na potrzeby powodów i zaoferował im udzielenie kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego, bowiem tylko na cele takiego kredytu posiadali oni zdolność kredytową. W konsekwencji tego, w dniu 10 lipca 2008 r. doszło do zawarcia przez strony umowy kredytowej nr (...), na podstawie której poprzednik prawny pozwanego banku udzielił powodom kredytu hipotecznego w kwocie 450.000 zł na okres kredytowania 480 miesięcy, przy czym kwota kredytu została indeksowana do waluty obcej, tj. CHF. W umowie wskazano rodzaje zabezpieczenia kredytu oraz wysokość oprocentowania, które miało charakter zmienny, w tym oprocentowanie związane z rodzajem udzielonego kredytu ze stawką referencyjną LIBOR 3M. W dniu podpisania umowy powodowie zapoznali się z umową, jak również z załącznikami do niej oraz złożyli pisemne oświadczenia, że są świadomi ryzyka kursowego oraz ryzyka zmiany stopy procentowej. Od zawarcia umowy (tj. od 2008 r.), przedmiotowa umowa kredytowa była spłacana przez powodów na zasadach określonych w umowie, tj. w ten sposób, że Bank przeliczał wyrażoną w CHF ratę kredytową wraz z odsetkami na złote polskie według kursu sprzedaży CHF ustalonego w Tabeli kursowej Banku, a następnie pobierał odpowiednią kwotę z rachunku bankowego powodów prowadzonego w złotych. W dniu 14 marca 2014 roku, z inicjatywy powodów doszło do podpisania aneksu nr (...) do umowy kredytowej zgodnie, z którym powodowie uzyskali prawo do spłaty kredytu bezpośrednio w walucie obcej. Od maja/czerwca 2014 r., umowa realizowana była przez powodów właśnie w taki sposób.

Przechodząc do oceny merytorycznej zasadności powództwa inicjującego niniejsze postępowanie, wskazać należy, iż w ocenie Sądu nie zasługiwało ono na uwzględnienie, a to z następujących przyczyn.

Po pierwsze, zdaniem Sądu w toku niniejszego postępowania powodowie nie wykazali, jakoby posiadali interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. w dochodzeniu ustalenia nieważności umowy kredytu hipotecznego z dnia 10 lipca 2008 r.

Zgodnie z art. 189 k.p.c., powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Co istotne, przepis art. 189 ma charakter przepisu materialnoprawnego. Dla uwzględnienia powództwa na jego podstawie konieczne jest spełnienie zarówno przesłanki formalnej – sprowadzającej się do ustalenia interesu prawnego w żądaniu oraz przesłanki materialnej - wymagającej pozytywnego ustalenia materialnych podstaw żądania. Przesłanki te mają charakter kumulatywny. Jak wskazuje się w doktrynie, interes prawny jest materialnoprawną przesłanką powództwa o ustalenie (tak: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz; red. prof. dr hab. E. K.; 2019 r.). Istnienie interesu prawnego decyduje zatem o dopuszczalności badania prawdziwości twierdzeń strony powodowej, że wymieniony w powództwie stosunek prawny lub prawo istnieje, bądź nie istnieje. Udowodnienie przez powoda posiadania interesu prawnego w ustaleniu, skutkuje następnie badaniem przez Sąd czy dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje bądź nie istnieje. Stwierdzenie braku interesu prawnego w żądaniu ustalenia, samo w sobie uzasadnia natomiast oddalenie powództwa a limine.

Co przy tym istotne, w obowiązującej w Polsce regulacji prawnej, brak jest istnienia legalnej definicji pojęcia interesu prawnego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano, że o prawnym charakterze interesu, czyli o potrzebie wszczęcia oznaczonego postępowania i uzyskania oznaczonej treści orzeczenia decyduje, istniejąca obiektywnie (a nie jedynie subiektywnie), potrzeba ochrony sfery prawnej powoda. Musi to być sprecyzowana potrzeba prawna powoda, wymagająca zaspokojenia w ściśle określonym czasie, tj. co najmniej w dacie wyrokowania i w zasadzie w jedynej możliwej – w konkretnym przypadku – formie samoistnego, wyczerpującego się powagą rzeczy osądzonej orzeczenia ustalającego, a nie innego powództwa i wyroku. Tak pojmowany interes prawny może wynikać zarówno z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda, jak i też może zmierzać do zapobieżenia temu zagrożeniu. Interes prawny występuje także wtedy, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, gdy określona sytuacja zagraża naruszeniem uprawnień przysługujących powodowi bądź też stwarza wątpliwość, co do ich istnienia czy realnej możliwości realizacji. Pojęcie interesu prawnego powinno być przy tym interpretowane z uwzględnieniem oceny, czy wynik postępowania doprowadzi do usunięcia niejasności i wątpliwości w tym zakresie i zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, a więc czy definitywnie zakończy istniejący spór ewentualnie, czy zapobiegnie takiemu sporowi w przyszłości (tak Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 19 lutego 2002 roku, IV CKN 769/00, OSNC 2003/1/13, z dnia 30 listopada 2005 roku, III CK 277/05, LEX nr 346213, z dnia 02 lutego 2006 roku, II CK 395/05, LEX nr 192028, z dnia 02 sierpnia 2007 roku, V CSK 163/07, M. Spół. 2008/3/48, z dnia 29 marca 2012 roku, I CSK 325/11, LEX nr 1171185 i z dnia 14 marca 2012 roku, II CSK 252/11, Biul.SN 2012/6/12).

Co istotne, że interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. nie istnieje wtedy, kiedy realnie możliwym jest uzyskanie przez powoda ochrony lub usunięcie stanu niepewności w inny sposób, tj. wtedy, gdy uzasadnione jest posłużenie się dalej idącym środkiem ochrony prawnej. Jeżeli zatem do usunięcia stanu niepewności czy zagrożenia sfery prawnej powoda istnieje możliwość wytoczenia innego powództwa np. o świadczenie, to taka możliwość wytoczenia tego rodzaju powództwa wyłącza istnienie interesu prawnego (tak Sąd Najwyższy w uchwałach z dnia 30 grudnia 1968 roku, III CZP 103/68, OSNCP 1969, Nr 5, poz. 85 i z dnia 27 lipca 1990 roku, III CZP 38/90, OSNC 1991, nr 2-3, poz. 25 oraz w wyrokach z dnia 18 czerwca 2009 roku, II CSK 33/09, Legalis nr 232742 i z dnia 14 marca 2012 roku, II CSK 252/11, LEX nr 1169345).

Stwierdzić zatem należy, że interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi skuteczną ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w nieokreślonej przyszłości. W orzecznictwie wypracowano zasadę, zgodnie z którą za nieposiadającą interesu prawnego uznać należy osobę, która ochrony prawnej może poszukiwać w drodze powództwa o zasądzenie świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych. Powyższe stanowisko opiera się na założeniu, że po pierwsze wydanie wyroku zasądającego jest możliwe, jeżeli także ustalona zostanie legitymacja czynna powoda oraz po drugie, że wyrok tylko ustalający istnienie (nieistnienie) prawa, stosunku prawnego czy faktu prawotwórczego nie zapewni w sposób ostateczny ochrony prawnej dla zasadniczego roszczenia

powoda. Wyrok ustalający w sprawie wszczętej w trybie art. 189 k.p.c. nie jest bowiem, w przeciwieństwie do wyroku zasądzonego, wykonalny w drodze egzekucji sądowej (tak Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 13 kwietnia 1965 roku, II CR 266/64, OSPiKA 1966/7-8 poz. 166 i z dnia 22 listopada 2002 roku, IV CKN 1519/2000, LexPolonica nr 377910), ale ma charakter deklaracyjny.

Niemniej jednak, w każdym przypadku konieczna jest ocena istnienia interesu prawnego do wytoczenia tego powództwa na tle okoliczności faktycznych konkretnej sprawy. Wobec tego przyjmuje się istnienie interesu prawnego zawsze, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub gdy stronie nie stoi otworem droga procesu o świadczenie, a strona przeciwna kwestionuje jej prawo lub stosunek prawny (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 25 września 2013 roku, I ACa 773/13, LEX nr 1392106).

Przenosząc powyższe na kanwę niniejszej sprawy, stwierdzenie wymaga to, że Sąd doszedł do przekonania, iż strona powodowa nie posiada interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie nieważności umowy kredytowej z dnia 10 lipca 2008 roku. Okoliczność ta nie została w sposób skuteczny wykazana przez powodów, wbrew ciężącemu na nich obowiązkowi dowodowemu z art. 6 k.c. Podkreślić należy, iż w pierwszej kolejności powodowie obowiązani byli bowiem do wykazania istnienia po ich stronie przesłanki materialnoprawnej w postaci posiadania interesu prawnego w ustaleniu nieważności przedmiotowej umowy kredytowej, zaś dopiero w następnej kolejności, obciążał ich obowiązek wykazania merytorycznej zasadności uznania całej umowy (lub choćby wskazanych postanowień umowy, regulaminu czy aneksu) za nieważną. Tymczasem, strona powodowa oparła swoją taktykę procesową wyłącznie na wykazaniu przesłanek, które jej zdaniem skutkowały nieważnością umowy kredytowej, pomijając de facto konieczność wykazania interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie jak również to, że wykazanie merytorycznych przesłanek przemawiających za stwierdzeniem nieważności umowy ma jedynie charakter wtórny wobec konieczności wykazania interesu prawnego w żądaniu ustalenia.

Jak już natomiast wskazano powyżej, zgodnie z art. 189 k.p.c., powództwo o ustalenie można skutecznie wytoczyć jedynie wtedy, gdy powodowi nie przysługują inne, dalej idące środki prawne (środki ochrony jego interesu), zaś rozstrzygnięcie wydane w sprawie o ustalenie zmierza do definitywnego zakończenia sporu pomiędzy stronami. Tymczasem, w okolicznościach niniejszej sprawy, w związku z ustaleniem nieważności umowy kredytowej lub poszczególnych postanowień wskazanych przez stronę powodową, skutek taki nie zostałby osiągnięty. Nie ulega bowiem wątpliwości, że wobec tego, że strona powodowa zaciągnęła przedmiotowy kredyt w lipcu 2008 r. i od tego czasu dokonywała ona jego spłaty, zatem w sytuacji podnoszenia przez nią twierdzeń dotyczących nieważności umowy kredytowej lub poszczególnych zapisów indeksacyjnych, bezsprzecznie przysługuje jej roszczenie o zapłatę co najmniej tych należności z tytułu rat kredytowych, które dotychczas zostały przez nią zapłacone na rzecz pozwanego. W tym celu, powodowie winni wytoczyć powództwo o świadczenie, podnosząc jednocześnie zarzuty dotyczące abuzywności postanowień i kwestionujące ważność całej umowy kredytowej. Ustalenie nieważności umowy kredytowej nie skutkowałoby także definitywnym zakończeniem sporu pomiędzy stronami, bowiem nie prowadziłoby ono do jakichkolwiek rozliczeń pomiędzy stronami. Skutkowałoby natomiast możliwością wytoczenia przez pozwanego powództwa przeciwko powodom związanego z żądaniem pełnego rozliczenia stosunku prawnego łączącego strony. Orzeczenie zapadłe w niniejszej sprawie nie mogłoby być także prejudykatem dla potencjalnego powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, gdyż tego rodzaju powództwo ma charakter dalej idący niż powództwo o ustalenie. Ewentualny wyrok uwzględniający powództwo w niniejszej sprawie nie tylko zatem nie zakończyłby sporu pomiędzy stronami, ale co więcej, stanowiłby w istocie podstawę do formułowania przez strony dalej idących roszczeń o świadczenie.

Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy zatem, iż już z uwagi na brak wykazania przez stronę powodową posiadania interesu prawnego w ustaleniu, przedmiotowe powództwo podlegało oddaleniu.

Niemniej jednak, nawet gdyby w sprawie niniejszej spełniona została przesłanka istnienia interesu prawnego powodów w ustaleniu, zdaniem Sądu powództwo i tak podlegałoby oddaleniu. W ocenie Sądu bowiem, twierdzenia strony powodowej co do nieważności przedmiotowej umowy kredytowej z dnia 10 lipca 2008 r. (jak również co do abuzywności poszczególnych klauzul wskazanych przez powodów) nie zasługiwały na uwzględnienie.

Po pierwsze, na uwagę zasługuje to, że zdaniem Sądu brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 10 lipca 2008 r. Powodowie swoje twierdzenia w tym zakresie wywodzą z zastosowania w umowie klauzuli indeksacyjnej, która w ich ocenie powoduje, że zobowiązanie kredytobiorcy względem banku nie zostało określone w sposób konkretny i nie budzący wątpliwości oraz że kreuje możliwość arbitralnego kształtowania przez bank wysokości należności przysługującej mu na podstawie umowy.

Tymczasem, zważyć należy, że zgodnie z art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Przepisem kompatybilnym z zakreślonymi w art. 353¹ k.c. granicami swobody umów jest art. 58 § 1 k.c. określający skutki przekroczenia przez strony umowy dopuszczalnej swobody kontraktowej. W myśl art. 58 § 1 k.c., czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Zgodnie z § 2 ww. artykułu, nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. W myśl § 3 natomiast, jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Tym samym, stwierdzić należy, iż norma prawna wprowadzona artykułem 353¹k.c. należy do kategorii iuris cogentis, z czym wiąże się powstanie sankcji nieważności na podstawie art. 58 k.c. w razie naruszenia któregokolwiek z wymienionych w nim kryteriów swobody kontraktowej.

Jednocześnie, podkreślić należy, że wymogi, jakie dla swej ważności musi spełniać umowa kredytowa zostały określone przez ustawodawcę w art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej jako: pr. bank.). Zgodnie z art. 69 ust. 1 pr. bank., w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia przedmiotowej umowy kredytowej, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W myśl art. 69 ust. 2 pr. bank. natomiast, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy,
- 2) kwotę i walutę kredytu,
- 3) cel, na który kredyt został udzielony,
- 4) zasady i termin spłaty kredytu,
- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany,
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu,
- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu,
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych,
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje,
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

W ocenie Sądu, podkreślenia wymaga także to, że kwestia dopuszczalności zawierania umów kredytowych indeksowanych do waluty obcej nie budzi obecnie wątpliwości, a to wobec stanowiska zajętego w tej kwestii przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 2016 r., sygn. I CSK 1049/14 (M. Pr. Bank. 2017/2/16-24). W wyroku tym, Sąd

Najwyższy jednoznacznie wskazał, iż: „Umowa kredytu bankowego jest umową nazwaną (art. 69 Pr. bank.). (...) Jej elementów konstrukcyjnych należy poszukiwać w art. 69 ust. 1 Pr. bank., zgodnie z którym bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej i zwrotu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty. Oznacza to, że - używając syntetycznej formuły - bank zobowiązuje się do wydania określonej sumy pieniężnej, a kredytobiorca do zwrotu wykorzystanej sumy kredytu i zapłacenia odsetek kapitałowych. Zawarta przez strony umowa kredytu hipotecznego stanowi - jak określił ją pozwany Bank - "umowę kredytu indeksowanego". Bank wydaje kredytobiorcy określoną sumę kredytową w złotych, przy czym jej wysokość jest określana (indeksowana) według kursu danej waluty (np. euro) w dniu wydania (indeksowanie do waluty obcej po cenie kupna). Ustalenie takie następuje też w celu określenia wysokości rat kredytowych, do których kredytobiorca będzie zobowiązany w okresie trwania stosunku kredytowego. W dniu płatności konkretnych rat, taka rata jest przeliczana zgodnie z umową na złote stosownie do kursu danej waluty, tj. po kursie jej sprzedaży kontrahentowi banku. Tak ujęta umowa kredytu indeksowanego mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 Pr.bank.). Nie ma zatem podstaw do twierdzenia (...) że w obrocie prawnym doszło do wykształcenia się jakiegoś odrębnego, oryginalnego typu umowy bankowej, powiązanej w sposób szczególny z kursem złotego do walut obcych w chwili wydania i zwrotu sumy kredytowej i tym samym zakładającej szczególny sposób określania wysokości zadłużenia kredytobiorcy w stosunku kredytowym. W zakresie umowy kredytu indeksowanego także dochodzi do wydania sumy kredytu kredytobiorcy i zwrotu wykorzystanej sumy kredytu z reguły w ratach kredytowych w dłuższym odcinku czasowym. Dla kredytobiorcy istotne znaczenie ma z reguły wysokość rat spłacanych w poszczególnych okresach ich spłat. Kredytobiorca zwraca kredytodawcy wykorzystaną sumę kredytu, przy czym w związku z kursem waluty obcej suma ta może być wyższa odpowiednio do relacji do waluty obcej, gdyż suma wykorzystana w dniu wykonywania umowy kredytu hipotecznego może mieć inną wartość rynkową w wyniku indeksacji walutowej. Innymi słowy, kredytobiorca może być zobowiązany do zwrotu bankowi sumy pierwotnie wykorzystanego kredytu, ale taka wykorzystana suma - w całości lub części - może mieć inną (wyższą) wartość rynkową w okresie spłaty kredytu.”

Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, w pełni podziela zaprezentowane powyżej stanowisko Sądu Najwyższego. W dacie zawarcia przedmiotowej umowy kredytowej przez strony niniejszego postępowania, dopuszczalne było zatem zawarcie umowy o kredyt indeksowany do waluty franka szwajcarskiego.

Za zaaprobowanie przez ustawodawcę zawierania umów o kredyt indeksowany do waluty obcej należy uznać także nowelizację ustawy Prawo bankowe, wprowadzoną ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011 r., nr 165, poz. 984). W skutek tej nowelizacji, w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, w art. 69 ust. 2 po pkt 4 dodano pkt 4a, zgodnie z którym umowa kredytu w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, powinna określać szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ponadto, do art. 69 dodano ust. 3, w myśl którego, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie. Co istotne, w wyroku z dnia 19 marca 2015 r., sygn. IV CSK 362/14 (LEX nr 1663827) Sąd Najwyższy wskazał, że ideą dokonania nowelizacji prawa bankowego ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. było utrzymanie funkcjonujących na rynku kredytów denominowanych według nowych zasad. Zgodnie bowiem z art. 4 ustawy nowelizującej, w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie tej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b Prawa bankowego, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone – do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki. Wprowadzenie przytoczonych regulacji, które odnoszą się także do kredytów zaciągniętych przed wejściem w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku (a więc również do umowy stanowiącej przedmiot niniejszego postępowania) wskazuje, że ustawodawca usankcjonował praktykę zawierania kredytów indeksowanych i denominowanych do waluty obcej oraz potwierdził ważność dotychczas zawartych umów kredytowych zawierających klauzule indeksacyjne do waluty obcej.

Co przy tym także istotne, zgodnie z przytoczonymi powyżej zapisami nowelizującymi, pozwany Bank w zakresie niespłaconej części kredytu, dokonał stosownej zmiany zapisów umownych, co wiązało się z podpisaniem przez strony niniejszego postępowania w dniu 14 marca 2014 r. aneksu nr (...) do umowy kredytowej. Na podstawie aneksu, powodowie uzyskali możliwość spłaty dalszych rat kredytowych bezpośrednio w walucie franka szwajcarskiego.

Na marginesie zauważyć należy, że za potwierdzenie przez ustawodawcę dopuszczalności stosowania konstrukcji umów kredytowych indeksowanych do waluty obcej uznać należy również wprowadzenie regulacji dotyczących kredytów indeksowanych i denominowanych do waluty obcej do ustawy z dnia 20 lipca 2001 roku o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2016 roku, poz. 1528), jak również posłużenie się pojęciem kredytu hipotecznego indeksowanego do waluty obcej, w ustawie z dnia 23 marca 2017 roku o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (Dz.U. z 2017 roku, poz. 819).

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu zawarcie w umowie kredytowej z dnia 10 lipca 2008 r. zapisów wprowadzających indeksację kwoty udzielonego powodom kredytu, uznać należy za zgodne z prawem (art. 69 pr. bank.), a tym samym nienaruszające zasady swobody umów. Zdaniem Sądu, wbrew stanowisku strony powodowej, wysokość świadczenia powodów została w przedmiotowej umowie określona. Nastąpiło to poprzez określenie zasad i sposobu indeksacji kwoty kredytu. Umowa o kredyt hipoteczny z dnia 10 lipca 2008 r. zawierała wszystkie elementy przedmiotowo istotne, wskazane w przytoczonym już powyżej art. 69 ust. 1 pr. bank. Jak wynika z treści przedmiotowej umowy, była to umowa kredytu złotowego (bowiem bank zobowiązał się oddać do dyspozycji powodów jako kredytobiorców kwotę 450.000 zł, jak również spłata kredytu przez powodów miała następować w walucie złoty polski), zaś w umowie określona została zarówno kwota kredytu, jego waluta, przeznaczenie, okres kredytowania, oprocentowanie kredytu i opłaty związane z jego udzieleniem, jak również terminy i zasady zwrotu kredytu przez powodów z zastosowaniem klauzuli indeksacyjnej. Nie ulega przy tym wątpliwości to, że mając na uwadze powszechnie znane zasady rynkowe, z którymi wiąże się występowanie zmian w wartości poszczególnych walut, jednoznacznie określenie konkretnego i stałego przelicznika walut, obowiązującego w całym okresie trwania umowy kredytowej, było niemożliwe i niezgodne z mechanizmami rynkowymi. Określenie sposobu ustalenia wysokości zobowiązania powodów przez odniesienie do mechanizmu indeksacji do franka szwajcarskiego, w ocenie Sądu uznać należy za poprawny i wystarczający dla uznania zawarcia w przedmiotowej umowie kredytowej wszystkich elementów essentialia negotii umowy kredytowej.

Mając na uwadze powyższe rozważania, w ocenie Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy nie zachodzą podstawy do uznania, aby przedmiotowa umowa kredytowa nr (...) zawarta z naruszeniem swobody kontraktowej (w tym w szczególności z przepisami prawa, w tym art. 69 pr. bank.), co prowadziłoby do jej bezwzględnej nieważności na podstawie art. 58 § 1 k.c. Tym samym stwierdzić należy, że zdaniem Sądu zgłoszone przez powodów roszczenie główne dotyczące stwierdzenia nieważności całej umowy kredytowej z dnia 10 lipca 2008 r. nie zasługiwało na uwzględnienie.

W ocenie Sądu w tym miejscu zasadne jest przejście do analizy roszczenia ewentualnego zgłoszonego przez powodów. W pozwie inicjującym niniejsze postępowanie, powodowie wskazali bowiem, iż na wypadek nieuwzględnienia roszczenia głównego, ewentualnie wnoszą o uznanie za niedozwolone wymienionych postanowień zawartych w: § 2 ust. 1 umowy kredytowej, § 7 ust. 4 i § 9 ust. 2 regulaminu kredytu hipotecznego oraz § 1 ust. 1 i 4 oraz § 3 aneksu nr (...) do umowy o kredyt hipoteczny. W związku z tym, przedmiotem badania Sądu była również ocena abuzywności wskazanych klauzul.

Po pierwsze podkreślić należy, iż podstawę prawną tak określonego roszczenia stanowi art. 385¹ k.c. Zgodnie z § 1 tego artykułu, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie (§ 2). Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to

do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (§ 4).

Nie ulega zatem wątpliwości, iż dla stwierdzenia abuzywności postanowień umownych konieczne jest łączne spełnienie następujących przesłanek: 1) umowa została zawarta z konsumentem, 2) postanowienia umowne nie zostały uzgodnione indywidualnie z konsumentem 3) postanowienia te kształtują jego prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy 4) postanowienie sformułowane w sposób jednoznaczny nie dotyczy głównych świadczeń stron. Przesłanki te muszą zaistnieć kumulatywnie.

Unormowania zawarte od art. 385¹ k.c. do art. 385³ k.c. wprowadzone zostały jako wyraz implementacji w prawie polskim prawa unijnego w postaci dyrektywy nr 93/13 EWG z 5 kwietnia 1993 r. o nieuczciwych warunkach w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE z 1993 r., L. 95/29), której celem było wprowadzenie większej ochrony konsumentów w stosunkach prawnych z podmiotami profesjonalnymi.

Przechodząc do analizy wystąpienia poszczególnych przesłanek do uznania wskazanych klauzul za niedozwolone, wskazać należy, co następuje.

Po pierwsze, wątpliwości Sądu nie budzi to, że przedmiotowa umowa o kredyt hipoteczny, której integralną część stanowi regulamin kredytu hipotecznego, jak również aneks nr (...) do umowy kredytu, zostały zawarte przez powodów będących konsumentami. Zgodnie z art. 22¹ k.c., za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Jak wynika z poczynionych przez Sąd ustaleń, powodowie zaciągnęli przedmiotowy kredyt z przeznaczeniem na zakup działki, na której chcieli wybudować dom oraz na refinansowanie poniesionych wydatków na cele mieszkaniowe. Powodowie występowali zatem w charakterze konsumentów, zaś przedmiotowy kredyt nie został zaciągnięty z przeznaczeniem na ich działalność gospodarczą lub zawodową. Okoliczność ta nie została natomiast skutecznie zakwestionowana przez pozwanego.

Po drugie, odnosząc się do przesłanki indywidualnego uzgodnienia z powodami wskazanych postanowień umownych, wskazać należy, iż w ocenie Sądu brak jest podstaw dla przyjęcia zaistnienia takiej sytuacji.

Wskazania wymaga to, że w myśl art. 385¹ § 3 k.c., nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, przy czym w szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Co istotne, w art. 385¹ § 4 k.c., ustawodawca wprowadził swoiste domniemanie braku indywidualnych uzgodnień postanowień umowy w przypadku, gdy postanowienie umowy zostało zaczerpnięte z wzorca umowy. Ciężar dowodu obciąża bowiem w tym zakresie stronę pozwaną.

Jak wskazuje się w doktrynie, kluczowe znaczenie dla ustalenia, czy klauzule umowne zostały indywidualnie uzgodnione z konsumentem ma kwestia rzeczywistego wpływu konsumenta na treść postanowień. O takim rzeczywistym wpływie można zaś mówić wtedy, gdy konkretne postanowienia umowne zostały sformułowane przez konsumenta i włączone do umowy na jego żądanie, bądź też gdy postanowienia umowne były przedmiotem negocjacji pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą, a konsument miał realny wpływ na ich treść i zdawał sobie z tego faktu sprawę (tak: M. Bednarek, w: System Pr.Pryw., t. 5, 2013, s. 762–763). Co więcej, również to, że konsument znał treść danego postanowienia i rozumiał je, nie przesądza o tym, że zostało ono indywidualnie uzgodnione, bowiem w takiej sytuacji dla uznania takiego indywidualnego uzgodnienia postanowień konieczne byłoby wykazanie, iż konsument miał realny wpływ na konstrukcję niedozwolonego postanowienia. Przyjęcie zaś owego wpływu byłoby możliwe przede wszystkim wówczas, gdyby konkretny zapis był z nim negocjowany (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w wyroku z dnia 6 kwietnia 2011 r., sygn. I ACA 232/11 (Legalis nr 370213)). Jak słusznie wskazał nadto Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 15 maja 2012 r., sygn. VI ACA 1276/11 (Legalis nr 740434): „Wszelkie klauzule sporządzone z wyprzedzeniem będą klauzulami pozbawionymi cechy indywidualnego uzgodnienia i okoliczności tej nie niweczy

fakt, że konsument mógł znać ich treść.” Twierdzenie takie wyrażone zostało przy tym wprost w art. 2 ust. 2 dyrektywy nr 93/13, który stanowi: „Warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.”.

W związku z powyższym, przyjąć należy, że indywidualnie uzgodnione z konsumentem będą jedynie takie postanowienia, które faktycznie zostały ustalone z konsumentem w toku rzeczywiście i realnie prowadzonych z nim negocjacji lub które zostały zgłoszone przez samego konsumenta i w skutek tego wprowadzone do umowy. Z poczynionych przez Sąd ustaleń nie wynika natomiast, aby wskazane przez powodów klauzule były negocjowane przez strony postępowania i aby powodowie mieli realny wpływ na ich treść. Twierdzeń o indywidualnym uzgodnieniu z powodami mechanizmu indeksacji nie można wyprowadzić także z faktu złożenia przez nich wniosku o udzielenie kredytu hipotecznego indeksowanego kursem waluty frank szwajcarski. Z powyższego wywieść bowiem należy jedynie tyle, iż powodowie wyrazili zgodę na indeksację jako taką, jednak brak jest dowodów na to, aby sam szczegółowy mechanizm indeksacji został z nimi indywidualnie uzgodniony. Co także istotne, z zeznań powodów wynika jednoznacznie, że ich głównym celem było zawarcie umowy kredytowej wyrażonej w walucie złoty polski, jednak nie było to możliwe z uwagi na ich niewystarczającą zdolność kredytową. Wynika z tego, że swoboda wyboru powodów oraz ich rzeczywistego wpływu na treść zawieranych klauzul umownych była ograniczona, jeśli nie całkowicie wyłączona. Sam fakt zapoznania się przez powodów z postanowieniami umownymi, przed podpisaniem umowy, jak wskazano powyżej, również nie świadczy o indywidualnym uzgodnieniu z powodami ich treści. Strona pozwana podnosiła w toku postępowania, że powodowie sami wystąpili z wnioskiem o udzielenie im kredytu zawierającego klauzule indeksacyjne oraz, że składali oświadczenia, w których potwierdzali świadomość dokonanego przez siebie wyboru. Wskazania wymaga jednak to, że zdaniem Sądu nie budzi wątpliwości, że przedmiotem umowy zawartej z powodami jako konsumentami był zaoferowany przez pozwanego kredyt, który stanowił „gotowy produkt”. Pozwany zarówno w przypadku umowy, regulaminu jak i aneksu do umowy posługiwał się gotowymi wzorcami. Powodowie nie mieli żadnego wpływu na treść postanowień umowy i regulaminu, regulujących kwestię klauzul indeksacyjnych, w tym przeliczania wartości poszczególnych rat kredytowych z franków szwajcarskich na złote według kursów ustalonych w Tabeli kursowej Banku. Podobnie w przypadku klauzul zawartych w aneksie do umowy, regulującym zasady zaspokajania należności Banku. W sposób jednoznaczny w powyższej kwestii wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Warszawie stwierdzając w wyroku z dnia 20 maja 2015 roku (sygn. akt VI ACa 995/14, Legalis nr 1327202), że postanowieniem indywidualnie uzgodnionym w myśl przepisu art. 385¹ § 1 k.c. nie jest postanowienie, którego treść konsument mógł negocjować, lecz takie postanowienie, które rzeczywiście powstało na skutek indywidualnego uzgodnienia, co potwierdza, że potencjalna możliwość wywarcia wpływu przez konsumenta na treść postanowienia nie wystarcza by uznać je za indywidualnie uzgodnione. Co więcej, zgodnie zaś z art 3 ust. 2 dyrektywy Rady 93/13/EWG, fakt, że niektóre postanowienia umowy były negocjowane indywidualnie, nie wyłącza uznania innych jej postanowień za nieuzgodnione indywidualnie, zwłaszcza jeżeli ogólna ocena umowy wskazuje na to, że została ona sporządzona na podstawie uprzednio sformułowanego wzorca. Oznacza to, że samo przystąpienie przez konsumenta do wzorca umowy nakazuje przyjąć, iż zawarte we wzorcu postanowienia nie były uzgodnione indywidualnie. Jak podkreśla się w doktrynie, w świetle art. 385¹ k.c. bez znaczenia jest, czy powodowie „świadomie” dokonali wyboru umowy o kredyt indeksowany, jeśli tekst tej umowy został opracowany przez pozwanego (por. A. Olejniczak, Komentarz do art. 385 k.c. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część ogólna, red. A. Kidyba, LEX 2014, A. Rzetecka-Gil, Komentarz do art. 385¹ k.c. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania – część ogólna, LEX 2011, wyrok Sadu Okręgowego w Warszawie z dnia 14 grudnia 2010 roku, XVII Amc 426/09, Legalis nr 815926).

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd przyjął, że zakwestionowane przez stronę powodową postanowienia umowne nie zostały indywidualnie uzgodnione przez strony postępowania. Pozwany Bank, wbrew spoczywającego na nim ciężaru dowodowego nie wykazał w sposób skuteczny okoliczności przeciwnej.

Po trzecie, w ocenie Sądu, za niezasadne uznać należałoby stwierdzenie, iż klauzule indeksacyjne przewidziane w przedmiotowej umowie kredytowej i regulaminie, jak również klauzule zawarte w aneksie do umowy, określały główne świadczenia stron. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 8 czerwca 2004 r., sygn. I CK 635/03

(Legalis nr 208591): „Pojęcie „głównych świadczeń stron” (art. 3851 § 1 zd. 2. KC) należy interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy.”. W myśl art. 69 ust. 1 pr. bank. natomiast, w umowie kredytowej świadczeniem głównym banku jest oddanie do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwoty środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, zaś świadczeniem głównym kredytobiorcy jest korzystanie z tej kwoty na warunkach określonych w umowie, zwrot kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłata prowizji od udzielonego kredytu. W związku z tym zważyć należy, że kwestionowane przez stronę powodową klauzule indeksacyjne zawarte w umowie i regulaminie dotyczą jedynie wprowadzenia mechanizmu przeliczenia głównych świadczeń stron umowy w odniesieniu do waluty obcej. Mają one zatem swego rodzaju charakter „wykonawczy” dla realizacji zobowiązania stron. Niezasadne jest w związku z tym stwierdzenie, że postanowienia te w zakresie wprowadzającym waloryzację, dotyczą głównych świadczeń stron. Zdaniem Sądu, są to klauzule o charakterze jedynie uzupełniającym, nie stanowiącym essentialia negotii umowy kredytowej. Stanowisko takie zajął również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 2016 r., sygn. I CSK 1049/14 (Legalis nr 1450586), wskazując, że: „Postanowienia bankowego wzorca umownego zawierającego uprawnienie banku do przeliczania sumy wykorzystanego przez kredytobiorcę kredytu do waluty obcej (klauzulę tzw. spreadu walutowego) nie dotyczą głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385[1] § 1 zdanie drugie KC.”. Podobnie w przypadku zakwestionowanych przez stronę powodową klauzul zawartych w aneksie do umowy kredytowej. Zarówno ustalenie, iż spłata kredytu ma następować w walucie CHF (§ 1 ust. 1) jak i reguły pobierania i zaliczania przez Bank należności na poczet spłaty rat kredytu (§ 1 ust. 4 i § 3), nie dotyczą wprost istoty świadczenia głównego strony powodowej, ale wyłącznie sposobu realizacji, wykonania zobowiązania kredytobiorców. Postanowienia te mają zatem również niejako charakter wtórny, wykonawczy względem rozstrzygnięć kreujących główne świadczenia stron postępowania.

Po czwarte, zbadania wymagała także kolejna przesłanka abuzywności klauzul umownych, a mianowicie, czy postanowienia zaskarżone przez powodów kształtują ich prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają ich interesy.

Jak wskazuje się w doktrynie i orzecznictwie, wskazane powyżej przesłanki pomimo tego, że są przesłankami odrębnymi (a co się z tym wiąże - każda z nich musi być spełniona oddzielnie), są jednak ze sobą ściśle powiązane. Postanowienia umowne, które naruszają rażąco interesy konsumenta, są w zasadzie jednocześnie sprzeczne z dobrymi obyczajami. Ta relacja nie zawsze zachodzi w drugą stronę. Nie zawsze zatem klauzule, które są sprzeczne z dobrymi obyczajami, będą jednocześnie rażąco naruszać interesy konsumentów (M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 353–626. Wyd. 2, Warszawa 2019, Legalis; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2010 r., sygn. I CSK 694/09, Legalis nr 406112). Jednocześnie, zważyć należy, iż dobre obyczaje to pozaprawne normy postępowania, których treści nie da się określić w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tym praktykami życia gospodarczego. Podlegają one zmianom w ślad za zmieniającymi się ideologiami politycznymi i społeczno-gospodarczymi oraz przewartościowaniami moralnymi. Dobre obyczaje to w szczególności normy postępowania, polecające nienadużywanie posiadanej przewagi ekonomicznej w stosunku do słabszego uczestnika obrotu. (M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 353–626. Wyd. 2, Warszawa 2019, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 maja 2016 r., sygn. VI ACa 222/15, Legalis nr 1546536). Podkreślić przy tym należy, że jak słusznie wskazał Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 10 maja 2017 r., sygn. I ACa 1763/16 (Legalis nr 1763900): ”W stosunkach z konsumentami szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do takich wartości, jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerowość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Powinny im odpowiadać zachowania stron stosunku. Postanowienia umów, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta w taki sposób, iż nie pozwalają na realizację tych wartości, są uznawane za sprzeczne z dobrymi obyczajami.”

Ponadto, klauzula dobrych obyczajów wykazuje podobieństwo do klauzuli zasad współżycia społecznego ze względu na pełnione funkcje. Obydwie klauzule generalne nakazują dokonać oceny przez pryzmat norm pozaprawnych i odsyłają do uznanych w społeczeństwie wartości moralnych i zasad przyzwoitego zachowania. (M. Safjan, w: Pietrzykowski,

Komentarz KC, t. I, 2018, art. 58, Nb 20). Naruszenie interesów konsumentów może dotyczyć szeroko pojmowanych interesów, o różnym charakterze – zarówno majątkowym, jak i niemajątkowym. Niewątpliwie najczęściej klauzule niedozwolone godzić będą w interesy o charakterze ekonomicznym. Ustawodawca jednak nie ogranicza tu w żaden sposób kategorii interesów konsumentów, które mogą zostać naruszone. Za niedozwolone postanowienia umowne należy więc uznawać również te klauzule, które – przy spełnieniu wszelkich pozostałych przesłanek – rażąco naruszają osobiste interesy konsumentów. W grę mogą tu wchodzić takie okoliczności, jak fakt, że w wyniku konkretnego postanowienia konsument traci czas, zdrowie, dochodzi do dezorganizacji jego zajęć albo do ingerencji w sferę prywatności lub naruszenia godności osobistej. (zob. M. Bednarek, w: System PrPryw, t. 5, 2013, s. 768; wyr. SN z 6.10.2004 r., I CK 162/04, OSG 2005, Nr 12, poz. 136).

Podkreślić także należy, iż w myśl art. 385¹ § 1 k.c., dla stwierdzenia abuzywności postanowień umownych, naruszenie interesów konsumenta winno mieć charakter rażący. Jest to taka sytuacja, kiedy postanowienie umowne w sposób znaczący odbiega od uczciwego sposobu ukształtowania praw i obowiązków stron umowy. Rażąco naruszenie interesów to naruszenie o charakterze wyraźnym, bezspornym, oczywistym. Naruszenie interesów konsumenta musi w tym zakresie cechować znaczna intensywność. (M. Gutowski (red.), Kodeks cywilny. Tom II. Komentarz. Art. 353–626. Wyd. 2, Warszawa 2019, Legalis; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2010 r., sygn. I CSK 694/09, Legalis nr 406112)

Ponadto, art. 385² k.c. stanowi wprost, że oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. Również Sąd Najwyższy w Uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., sygn. III CZP 29/17 (Legalis nr 1786276) wyraźnie i jednoznacznie wskazał, że: „Oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 KC), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy.”

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu wbrew stanowisku strony powodowej nie sposób uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające ich interesy postanowienie zawarte w § 2 ust. 1 umowy o kredyt hipoteczny, wprowadzający indeksację kredytu do waluty obcej CHF. Jak już uprzednio wskazano w treści niniejszego uzasadnienia, konstrukcja indeksacji kredytu sama w sobie nie jest sprzeczna z prawem. Nie ma w związku z tym przeszkód zastosowania jej w umowach zawieranych z konsumentami. Z samej istoty indeksacji nie wynika także brak równowagi kontraktowej stron umowy kredytowej. Ponownie podkreślić także należy, że oceny abuzywności postanowienia umownego dokonuje się według chwili jej zawarcia, a więc przy uwzględnieniu stanu rzeczy istniejącego w chwili zawiązania stosunku obligacyjnego (tak: Uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., sygn. III CZP 29/17; art. 4 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku). Powodowie upatrują rażącego naruszenia swoich interesów oraz obrazy dobrych obyczajów w tym, że wskutek nadzwyczajnego wzrostu kursu franka szwajcarskiego w stosunku do złotego, doszło do istotnego pogorszenia sytuacji powodów jako kredytobiorców, przy czym owo pogorszenie sytuacji dotyczyło tylko jednej strony umowy i było korzystne dla pozwanego Banku. Wprowadzenie klauzuli indeksacyjnej do kredytu, skutkowało natomiast ukształtowaniem ryzyka wyłącznie po stronie kredytobiorców. W ocenie Sądu jednak, stanowisko strony powodowej nie zasługuje na aprobatę. Po pierwsze, wskazania wymaga to, że faktem notoryjnie znanym jest występowanie wahań w wysokości kursów poszczególnych walut. Wartość poszczególnych walut uzależniona jest bowiem od ogólnoswiatowych mechanizmów gospodarczych, w związku z czym ulega ona ciągłym, a często nieprzewidywanym i znacznym wahaniom. Co istotne, wprowadzenie do przedmiotowej umowy kredytowej klauzuli indeksacyjnej, w chwili zawierania tej umowy, kształtowało sytuację i ryzyko obu stron umowy na równi. Sama konstrukcja indeksacji zawarta w umowie, w ocenie Sądu, nie naruszała zasady równowagi stron. Ryzyko zmian kursu waluty indeksacyjnej obciążało bowiem w istocie obie strony. Faktem jest, że wzrost kursu waluty indeksacyjnej wiązał się ze zwiększeniem ryzyka po stronie powodów. Niemniej jednak, w chwili zawierania przedmiotowej umowy, równie prawdopodobny co wzrost kursu CHF był również jego spadek. Spadek wartości kursu waluty indeksacyjnej wiązałby się natomiast ze zwiększeniem ryzyka po stronie Banku – kredytodawcy. Nadmienić przy tym należy, że jak słusznie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 maja 2012 roku (II CSK 429/11, Legalis nr 526856), zmiana kursu waluty, co do zasady

mieści się w ryzyku kontraktowym, bowiem jest faktem powszechnie znanym, że kurs waluty nie jest wartością stałą, lecz zmienną, zależną od bardzo wielu czynników w gospodarce i polityce. Biorący kredyt, zwłaszcza długoterminowy z przeliczeniem zobowiązań okresowych (rat spłacanego kredytu) według umówionej waluty (klauzula walutowa) ponosi ryzyko polegające albo na płaceniu mniejszych rat w walucie kredytu, albo większych, niż to wynika z obliczenia w tej walucie, gdyż na wysokość każdej raty miesięcznej wpływa wartość kursowa waluty kredytu w stosunku do waluty waloryzacji tego kredytu. Podobne ryzyko ponosi kredytodawca, który wprawdzie ma osiągnąć tylko zwrot kwoty udzielonego kredytu z odsetkami, ale w razie zawarcia klauzuli walutowej może poszczególne raty mieć większe po przeliczeniu, albo mniejsze, zależne od różnic kursowych.

Na datę zawarcia umowy kredytowej, będącej przedmiotem niniejszego postępowania, sytuacja i ryzyko obu stron kontraktowych kształtowało się zatem podobnie. Dla oceny potencjalnej abuzywności klauzuli indeksacyjnej i przyjęcia nierównowagi kontraktowej stron, nie mają zatem znaczenia zmiany, które wystąpiły po zawarciu umowy, takie jak zmiany kursu walut, na które przedsiębiorca nie miał wpływu i których nie mógł przewidzieć. Na uwagę zasługuje w tym miejscu także to, że w chwili zawierania przez powodów umowy kredytowej, niemożliwe było jednoznaczne określenie jak kształtować się będą ewentualne wahania lub zmiany kursu franka szwajcarskiego w stosunku do złotego.

Co więcej, w ocenie Sądu, przy ocenie wystąpienia rażącego naruszenia interesów powodów jako kredytobiorców, pod uwagę należy wziąć także to, że powodowie jako osoby racjonalne, rozsądne i dbające o swoje interesy, winni mieć świadomość tego, że zaciągnięcie przez nich kredytu opiewającego na kwotę 450.000 zł z bardzo długim terminem spłaty (bo rozłożonym na 480 miesięcy, a więc na czterdzieści lat), wiązać się może ze znacznym ryzykiem, wynikającym zarówno ze zmian, jakie mogły wystąpić w ich sytuacji życiowej – osobistej, zawodowej czy rodzinnej, jak również wynikającym ze zmian gospodarczych zarówno w kraju jak i na świecie, skutkującym potencjalną możliwością zmiany kursu walutowego. W ocenie Sądu nie sposób pominąć także tego, że w związku z zawarciem umowy kredytowej, powodowie złożyli pisemne oświadczenia, że zostali zapoznani przez pracownika Banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej, że będąc w pełni świadomi ryzyka kursowego, rezygnują z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych i dokonują wyboru kredytu indeksowanego do waluty obcej oraz, że są świadomi ponoszenia ryzyka zmiany stopy procentowej, która ma wpływ na wysokość zobowiązania względem Banku wynikającego z wnioskowanego kredytu oraz na wysokość rat kredytu. Powodowie wprost bowiem przyznali, że nie mieli wystarczającej zdolności kredytowej na uzyskanie kredytu w złotych. Wskazali także, że byli świadomi, że jeżeli kurs wzrośnie to rata również. Powodowie przyznali jednak, że nie zastanawiali się nad tym jak poradzą sobie, gdy kurs franka wzrośnie. Powodowie świadomie zdecydowali się na zawarcie umowy kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego, zaś uzyskanie kredytu na takich warunkach było dla nich wówczas korzystne. Jest przy tym faktem notoryjnym, że kredyty indeksowane do waluty obcej, szczególnie do CHF, na przestrzeni lat 2008-2012 były znacznie korzystniej oprocentowane w porównaniu do kredytów w złotych polskich, co zresztą ostatecznie umożliwiło powodom zaciągnięcie kredytu i przesądziło o tym, że powodowie zdecydowali się na właśnie taki produkt.

Zdaniem Sądu, ze względów przedstawionych powyżej nie można uznać, aby zamieszczenie w umowie kredytowej z dnia 10 lipca 2008 r. roku klauzuli indeksacyjnej (§ 2 ust. 1 umowy kredytowej) było sprzeczne z dobrymi obyczajami czy rażąco naruszało interesy powodów jako konsumentów-kredytobiorców.

Niemniej jednak, przechodząc do analizy kolejnych wskazanych przez stronę powodową postanowień w jej ocenie abuzywnych, a to postanowień zawartych w § 7 ust.4 i § 9 ust. 2 regulaminu kredytu hipotecznego, wskazać należy, że w ocenie Sądu zachodzą podstawy do uznania, że klauzule te, w zakresie w jakim przewidują przeliczanie należności kredytowych według kursów CHF ustalonych w Tabeli kursowej sporządzanej przez pozwany Bank, kształtują prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Podkreślić należy, że postanowienia regulaminu stanowią integralną część umowy kredytowej z dnia 10 lipca 2008 r., a więc jako takie były bezwzględnie wiążące powodów.

Zważyć należy, że w myśl zaskarżonych przez powodów postanowień, do stosunku umownego stron niniejszego postępowania wprowadzone zostały klauzule indeksacyjne, opierające się na kursach walut wskazanych w tabelach sporządzanych przez Bank. Tym samym, to pozwany Bank miał prawo do swobodnego i jednostronnego ustalenia wysokości kursów, które miały z kolei decydujący wpływ na regulowanie wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem CHF, a w konsekwencji wysokości całego zobowiązania kredytobiorców. Bank samodzielnie wyznaczał w Tabelach kursowych kurs kupna i sprzedaży franka szwajcarskiego.

O abuzywności analizowanych postanowień przesądza fakt, że klauzule te nie odwoływały się do obiektywnych wskaźników, na które żadna ze stron nie miała wpływu, lecz pozwalały wyłącznie Bankowi na określenie miernika wartości wedle swojej woli. Jak wskazano w § 2 pkt 12 regulaminu, „Tabela” to tabela kursów walut obcych, obowiązująca w Banku. Zważyć przy tym należy, że ani w regulaminie ani w umowie kredytowej nie zawarto regulacji, wskazujących na kryteria czy zasady ustalania owych kursów walut obowiązujących w Banku. Brak było wymogu, aby wysokość kursu ustalanego przez Bank pozostawała w określonej relacji do aktualnego kursu CHF ukształtowanego przez rynek walutowy lub na przykład kursu średniego publikowanego przez Narodowy Bank Polski. Jednocześnie, powodowie – kredytobiorcy nie dysponowali żadnymi środkami czy narzędziami, które pozwalałyby im na posiadanie jakiegokolwiek wpływu czy szansy sprzeciwu w stosunku do tabel kursowych wyznaczanych przez Bank. Pozwany był zatem uprawniony do jednostronnego i niczym nieograniczonego wyznaczania obowiązujących kursów waluty CHF, co jak już wskazano powyżej, miało w konsekwencji istotny wpływ na wysokość zobowiązania powodów – kredytobiorców, którzy musieli bezwzględnie podporządkować się decyzjom pozwanego.

Zważyć przy tym należy, że żadnego znaczenia dla oceny abuzywności ww. klauzul umownych nie mają twierdzenia Banku co do tego, że tabele kursów walut nie są przez niego sporządzane specjalnie na potrzeby waloryzacji świadczeń kredytobiorców, ale mają generalny charakter i odnoszą się do całej jego działalności bankowej, jak również to, że wyznaczone przez niego kursy były zbliżone do kursów rynkowych czy obowiązujących w innych bankach czy instytucjach finansowych. Dla oceny czy zaskarżone postanowienia mają charakter niedozwolony czy też nie, istotne są jedynie zasady ustalania tabel przyjęte przez pozwany Bank oraz ich wpływ na sytuację powodów w konkretnym analizowanym stosunku prawnym, łączącym strony niniejszego postępowania.

Wskazane klauzule umowne uznać nadto należy za sformułowane w sposób niejasny i nieprecyzyjny. Zgodnie z zaleceniami dyrektywy nr 93/13 (§ 5), warunki umowne muszą zawsze być sporządzone prostym i zrozumiałym językiem. Postanowienia umów zawieranych z konsumentami winny w sposób przejrzysty i klarowny dla kredytobiorców określać wszystkie warunki, od których uzależniona jest wysokość spłacane przez nich zobowiązania. Tymczasem zaskarżone przez powodów klauzule, nie dają w ocenie Sądu możliwości samodzielnego oszacowania przez powodów wysokości ich zobowiązania względem banku. W postanowieniach umownych brak jednoznacznych i zrozumiałych kryteriów, według których kredytobiorcy mogliby dokonać takich ustaleń, mających istotne znaczenie dla sytuacji ekonomicznej powodów.

W myśl dobrych obyczajów i zasad równowagi stron, ponoszone przez konsumentów koszty związane z zawarciem umowy, powinny być określone w taki sposób, aby były one możliwe do określenia chociaż w przybliżeniu. Nadmienić przy tym należy, że poprzez ukształtowanie klauzul indeksacyjnych w taki sposób, że przeliczenie kwoty udzielonego w złotych polskich kredytu na CHF jest dokonywane według kursu kupna tej waluty określonego w Tabeli kursowej, zaś przeliczanie rat kredytu wyrażonych w CHF na złote polskie następuje według kursu sprzedaży CHF ustalonego w Tabeli kursowej, pozwany Bank przyznał sobie prawo do uzyskiwania dodatkowej prowizji, którą stanowił spread walutowy (różnica między kursem sprzedaży a kursem kupna obcej waluty). Ponoszonym przez powodów na rzecz pozwanego dodatkowym kosztem związanym ze spreadem walutowym, nie odpowiadało natomiast żadne realne świadczenie ze strony banku. Zastosowanie klauzul indeksacyjnych określonych w § 7 ust. 4 i § 9 ust. 2 regulaminu, de facto wiązało się z przysporzeniem nieuzasadnionych dochodów jednej stronie umowy (bankowi), kosztem kredytobiorców. Sytuacja taka nie może być uznana za zgodna z dobrymi obyczajami i interesami powodów jako konsumentów, kredytobiorców. Stanowisko takie zajął m.in. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 7 maja 2013 r., sygn. VI ACa 441/13 (LEX nr 1356719).

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd doszedł do przekonania o abuzywności zaskarżonych przez powodów postanowień zawartych w § 7 ust. 4 i § 9 ust. 2 regulaminu do umowy kredytowej. Zdecydowanie należy bowiem rozróżnić obciążające kredytobiorców ryzyko kursowe związane z przyjętym samym w sobie mechanizmem indeksacji kwoty kredytu do waluty obcej od ryzyka związanego z dowolnością kredytodawcy (niezależną od czynników rynkowych) w ustalaniu kursów walut, mających istotny wpływ dla wysokości zobowiązania kredytobiorców.

W tym miejscu, zdaniem Sądu zasadne jest rozważenie, jakie skutki wywołuje stwierdzenie abuzywności wskazanych postanowień umownych zawartych w § 7 ust. 4 i § 9 ust. 2 regulaminu. Zważenia wymaga to, że stwierdzenie abuzywności ww. klauzul nie skutkuje nieważnością całej umowy kredytowej. W myśl bowiem art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia dotknięte abuzywnością „nie wiążą konsumenta” ex lege i ex tunc, zaś zgodnie z art. 385¹ § 2 in fine k.c. strony są związane umową w pozostałym zakresie. Tym samym, w stosunku prawnym łączącym strony postępowania w miejscu abuzywnych postanowień powstaje swoista luka. W orzecznictwie i doktrynie wypracowanych zostało kilka koncepcji, regulujących sposób dalszego funkcjonowania umowy kredytowej po wyeliminowaniu z niej abuzywnych postanowień. Przyjęcie konkretnego rozwiązania zależne jest jednak od interesu konsumenta, tj. tego, które ze sposobów dalszego funkcjonowania umowy kredytowej będzie dla niego najkorzystniejsze, przy uwzględnieniu jednak zasad współżycia społecznego oraz sprawiedliwości prawnej i społecznej. Do koncepcji tych należy na przykład: uzupełnienie ww. luki przez Sąd rozstrzygający poprzez stosowną modyfikację abuzywnych klauzul umownych; uzupełnienie ww. luki przez Sąd poprzez zastąpienie abuzywnego postanowienia umownego przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym czy też stwierdzenie, że postanowienie abuzywne jest niezastępowalne przez inne zapisy i w konsekwencji ich samoistne wyeliminowanie ze stosunku łączącego strony. Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, podziela jednak stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lipca 2017 r., sygn. II CSK 803/16 (Legalis nr 1640691), a wskazujące, że biorąc pod uwagę konieczność ochrony interesów konsumenta, w takim przypadku można zastosować per analogiam art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku Prawo wekslowe (t.j. Dz.U. z 2016 roku, poz. 160), który przewiduje, że jeżeli weksel wystawiono na walutę, która nie jest walutą miejsca płatności, sumę wekslową można zapłacić w walucie krajowej według jej wartości w dniu płatności. Sąd Najwyższy podkreślił, że na gruncie tego przepisu przyjmuje się zgodnie, że miarodajny jest kurs średni waluty ustalany przez NBP.

W świetle powyższego przyjąć trzeba, że istnieją instrumenty pozwalające na wykonywanie przedmiotowej umowy kredytowej pomimo abuzywności zawartych w niej postanowień indeksacyjnych, co oznacza, iż brak jest merytorycznych podstaw do uznania tej umowy za nieważną. Sąd podziela przedstawione powyżej stanowisko Sądu Najwyższego. Wskazać przy tym należy, iż przywołany przez Sąd Najwyższy zapis zawarty w prawie dewizowym, został również zamieszczony w nowej ustawie prawo dewizowe obowiązującej w dniu zawarcia umowy przez strony niniejszego sporu, tj. w dniu 10 lipca 2008 r., czemu wyraz daje art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2002 roku Prawo dewizowe (Dz. U. z 2002 r. nr 141 poz. 1178 ze zm.).

Niemniej jednak, w ocenie Sądu podkreślenia wymaga to, że w okolicznościach niniejszej sprawy istotne i decydujące znaczenie ma wspomniana już w niniejszym uzasadnieniu nowelizacja ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, która wprowadzona została ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, zwaną potocznie „ustawą antyspreadową”, jak również zawarcie przez strony niniejszego postępowania w konsekwencji ww. nowelizacji, aneksu nr (...) do umowy kredytowej w dniu 14 marca 2014 r. W § 1 ust. 1 aneksu strony postanowiły, że spłata udzielonego Kredytobiorcy kredytu indeksowanego do waluty obcej, będzie następowała w walucie obcej CHF, do której kredyt jest indeksowany. Zgodnie z § 1 ust. 4 aneksu, raty spłaty kredytu pobierane będą z walutowego rachunku bankowego Kredytobiorców w walucie CHF, zgodnie z obowiązującym harmonogramem. Kwota w walucie obcej pobrana każdorazowo z rachunku bankowego na poczet spłaty raty kredytu powoduje pomniejszenie o tę samą kwotę zadłużenia z tytułu kapitału i odsetek wyrażonego w walucie obcej, ewidencjonowanego na rachunku bankowym. Zważyć należy, że w konsekwencji zawarcia ww. aneksu i ustalenie, że powodowie będą spłacać kredyt bezpośrednio we frankach szwajcarskich (tj. bez przeliczania rat wyrażonych we frankach na złote), strony wyeliminowały z łączącego ich stosunku umownego abuzywne postanowienia zawarte w § 7 ust. 4 i § 9 ust. i 2 regulaminu kredytu hipotecznego, regulujące zasady indeksacji i pozwalające Bankowi na

uzyskiwanie dochodu z tytułu spreadu walutowego. Począwszy do dnia 14 marca 2014 r., powodowie mają obowiązek spłacania przedmiotowego kredytu w CHF, co jak wynika z ich zeznań, czynią. Stwierdzić zatem należy, że nie zachodzi już sytuacja niepewności co do zasad spłaty kredytu, w tym przede wszystkim odnośnie sposobu ustalania przez pozwany Bank kursów walut. Powodowie mogą samodzielnie nabywać walutę, w której mają obowiązek spłacać kredyt, na wolnym rynku. Ze stosunku prawnego łączącego strony, wyeliminowane zostały zatem klauzule abuzywne. Sąd rozpoznający niniejszą sprawę, podziela przy tym stanowisko, mówiące, iż zawarcie przedmiotowego aneksu potraktować można jako odnowienie, o którym mowa w art. 506 k.c., które stanowi zmianę łączącego strony stosunku umownego. Stwierdzić należy, że skoro wartość zadłużenia kredytowego powodów jest wyrażona w CHF, zaś na mocy rzeczonego aneksu nr (...) spłata owego zadłużenia następuje także w CHF, to obiektywnie kredyt powodów przestał być kredytem indeksowanym do waluty obcej, a stał się kredytem walutowym. Skoro strony dokonały odnowienia umowy kredytowej eliminując z niej postanowienia abuzywne, to kwestia abuzywności § 7 ust. 4 i § 9 ust. 2 regulaminu kredytu hipotecznego może być odnoszona jedynie do tej części kredytu, która została spłacona przez powodów do chwili podpisania przedmiotowego aneksu (wskazana ustawa nowelizacyjna nie obejmowała bowiem tej części spłat). Jednocześnie zauważyć należy, że skoro na skutek zawarcia aneksu wyeliminowano z umowy kredytowej rzone postanowienia abuzywne, to bezsprzecznie powodowie nie mają interesu prawnego w domaganiu się stwierdzenia nieważności umowy z powołaniem się na abuzywność wskazanych postanowień, za okres po zawarciu aneksu.

Odnosząc się natomiast w tym momencie do zarzutu strony powodowej co do abuzywności postanowień aneksu do umowy, a to: § 1 ust. 1 i 4 oraz § 3, wskazać należy, że zdaniem Sądu twierdzenia te nie zasługują na uwzględnienie. Co do postanowienia zawartego w § 1 ust. 1 aneksu, stanowiącego, że: „Strony postanawiają, iż spłata udzielonego Kredytobiorcy kredytu indeksowanego do waluty obcej następowała będzie w walucie obcej CHF, do której kredyt jest indeksowany, z zastrzeżeniem poniższych postanowień.”, wskazać należy, że jak już podkreślono powyżej, wprowadzenie ww. zapisu do aneksu było konsekwencją nowelizacją ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe („ustawa antyspreadowa”). Klauzula powyższa jest zatem zgodna z przepisami obowiązującego prawa oraz spowodowała wyeliminowanie zapisów indeksacyjnych związanych z powstawaniem spreadu walutowego na niekorzyść kredytobiorców. Rozwiązanie to jest zdaniem Sądu korzystne dla powodów. Brak podstaw do przyjęcia, aby rażąco naruszało ono interesy powodów lub aby było sprzeczne z dobrymi obyczajami. Nie sposób przyjąć, aby powodowie - kredytobiorcy nie byli obowiązani do zwrotu niespłaconej jeszcze części zaciągniętego kredytu. Jednocześnie, zważyć należy, iż strona powodowa nie przytoczyła jakiegokolwiek argumentacji przemawiającej w jej ocenie za abuzywnością § 1 ust. 4 aneksu (stanowiącego, że „Raty spłaty kredytu pobierane są z rachunku bankowego w walucie CHF, określonego w § 6 niniejszego Aneksu, zgodnie z obowiązującym harmonogramem. Kwota w walucie obcej pobierana każdorazowo z rachunku bankowego na poczet spłaty kredytu powoduje pomniejszenie o tę samą sumę kwotę zadłużenia z tytułu kapitału i odsetek wyrażonego w walucie obcej, ewidencjonowanego na rachunku kredytowym.”) ani § 3 aneksu („Bank zastrzega sobie prawo do zaspokajania należności Banku wynikających z Umowy z obydwu rachunków bankowych służących do obsługi kredytu, tj. rachunku bankowego prowadzonego w złotych i rachunku bankowego prowadzonego w walucie CHF. W przypadku zaspokojenia należności innych niż raty kredytu i wyrażonych w złotych, z rachunku Kredytobiorcy w walucie CHF do przeliczenia waluty stosuje się kurs kupna danej waluty obcej, zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień zaspokojenia należności Banku.”). W ocenie Sądu nie zachodzą natomiast podstawy do uznania ww. klauzul za postanowienia niedozwolone. Ich przedmiotem jest bowiem określenie sposobu realizacji zobowiązania obciążającego powodów. Strona powodowa nie wykazała natomiast w czym miałyby się przejawiać abuzywność wskazanych postanowień.

W ocenie Sądu w tym miejscu zasadne jest wskazanie, że brak interesu prawnego powodów w ustaleniu nieważności umowy kredytowej dotyczy również okresu sprzed zawarcia aneksu nr (...) (czyli okresu do dnia 14 marca 2014 r.). Prawdą jest, że przedmiotowy aneks nie obejmuje rat, które zostały spłacone przez powodów przed jego zawarciem. Niemniej jednak, ponownie należy podkreślić, że nawet w sytuacji, w której w związku z abuzywnością omówionych powyżej postanowień regulaminu dotyczących indeksacji (związanych z powstaniem spreadu walutowego), powstałaby po stronie powodów nadpłata, która już została przez nich uiszczona na rzecz pozwanego, to adekwatnym roszczeniem przysługującym powodom w tym zakresie jest roszczenie o zapłatę. Skuteczne dochodzenie należności strony powodowej mogłoby zatem nastąpić wyłącznie w drodze wytoczenia

powództwa o zapłatę. Nie ulega zatem wątpliwości, że powództwo o zapłatę jest powództwem dalej idącym niż powództwo o ustalenie. Z tego też powodu, jak już uprzednio wskazano, zdaniem Sądu powodowie nie mają interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności umowy. Stanowisko takie przyjął również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 marca 2015 r., sygn. IV CSK 362/14 (LEX nr 1663827). Sąd Najwyższy wprost stwierdził, iż kredytobiorca nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie, że niedozwolone są postanowienia umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, zawartej przed wejściem w życie ustawy antyspreadowej z dnia 29 lipca 2011 roku, niezawierające szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Sąd Najwyższy podkreślił, że brak interesu prawnego dotyczy także części kredytu, który został już spłacony przed wejściem w życie ustawy antyspreadowej, chociaż wprowadzone na jej mocy rozwiązania nie obejmują spłaconych należności. Sąd Najwyższy trafnie wskazał, że częściowa spłata kredytu odbywała się bowiem według konkretnych zasad, bowiem kredytobiorcy dokonali spłaty przy zastosowaniu określonego sposobu przeliczeń. Nawet, jeżeli był on niejasny według treści zaskarżonych postanowień umownych, to z chwilą dokonania spłaty został skonkretyzowany. W rezultacie niedozwolony (abuzywny) charakter tych postanowień został wyeliminowany. Tym samym stwierdzić należy, że usunięty został stan niepewności, który mógłby usprawiedliwiać interes prawny powodów jako kredytobiorców w wytoczeniu powództwa o ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c. Podkreślenia wymaga, że w sprawie niniejszej, jakkolwiek stan niepewności powodów został wyeliminowany poprzez zawarcie aneksu nr (...) do umowy kredytowej, co nastąpiło w dniu 14 marca 2014 r. Na uwagę zasługuje także to, że w przytoczonym powyżej wyroku, Sąd Najwyższy podkreślił także, że zupełnie odrębną kwestią jest ocena zastosowanych przeliczników przy spłacie kredytu, np. ze względu na zastosowanie spreadu walutowego, wskazując przy tym, że kwestia ta powinna być rozważana w sprawie z powództwa o świadczenie, co w ocenie Sądu dodatkowo podkreśla brak istnienia interesu prawnego kredytobiorców w żądaniu ustalenia nieważności umowy.

Mając na uwadze całokształt poczynionych powyżej rozważań, w ocenie Sądu strona powodowa nie wykazała posiadania interesu prawnego w ustaleniu nieważności umowy kredytowej z dnia 10 lipca 2008 r., jak również nie wykazała przesłanek nieważności umowy. Powódka nie wykazała również zasadności zgłoszonego powództwa ewentualnego. Z tych też względów, powództwo podlegało oddaleniu w całości.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 2 k.p.c. w zw. z § 2 ust. 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015 poz. 1804).

W myśl art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

W związku z powyższym, z uwagi na to stroną przegrywającą niniejszy proces w całości jest strona powodowa, w punkcie drugim wyroku Sąd zasądził od powodów na rzecz pozwanego kwotę 10.817 zł, obejmującą koszty zastępstwa procesowego poniesione przez stronę pozwaną w niniejszym postępowaniu wraz z kosztami opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.